GENERÁLNA PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
TRESTNÝ ODBOR
ŠTÚROVA ul. 2, 812 85 BRATISLAVA 1

IV/1 Spr 181/21/1000-49

Materiál na poradu
generálneho prokurátora
Slovenskej republiky

Z h o d n o t e n i e

stavu zákonnosti a dokazovania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona.

Predkladá sa:

Podľa bodu č. 6
Plánu hlavných úloh
prokuratúry Slovenskej republiky
na rok 2021

Návrh opatrení:

V závere zhodnotenia

Predkladá: JUDr. Vladimír Javorský, PhD.
riaditeľ trestného odboru

Vypracovala: JUDr. Ľubica Chlpíková
prokurátorka trestného odboru

Bratislava, 10 januára 2022

GENERÁLNA PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
TRESTNÝ ODBOR
ŠTÚROVA UL. 2, 812 85 BRATISLAVA 1

Zhodnotenie

stavu zákonnosti a dokazovania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona.

Podľa bodu 6. Plánu hlavných úloh prokuratúry SR na rok 2021 bolo trestným odborom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra") v súčinnosti s krajskými a okresnými prokuratúrami a okresnými a krajskými dopravnými inšpektorátmi vypracované Zhodnotenie stavu zákonnosti a dokazovania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona (ďalej len „Zhodnotenie"), a to za obdobie od 1.1.2020 do 31.12.2020.

Cieľom Zhodnotenia je vyhodnotenie stavu zákonnosti konania a rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní, príčin vzniku tohto druhu trestnej činnosti a identifikácie možností zníženia jej rozsahu, ako aj vyhodnotenie rozhodovacej praxe z hľadiska ukladania konkrétnych sankcií v trestnom konaní, ako aj v kontexte s priestupkovým konaním, a to najmä z hľadiska ich dostatočnosti.

Pre potreby zhodnotenia boli vypracované hľadiská, zaslané všetkým krajským prokuratúram pokynom riaditeľa trestného odboru z 11.3.2021, ktoré pozostávali zo šiestich častí:

I. štatistické údaje k spôsobu rozhodnutia
II. štatistické údaje k ukladaniu trestov
III. dokazovanie a zákonnosť prípravného konania
IV. súdne konanie
V. správne konanie
VI. komplexné zhodnotenie

I.časť – štatistické údaje k spôsobu rozhodnutia

Táto časť obsahuje štatistické údaje pri konkrétnych konaniach za jednotlivé krajské prokuratúry, ako aj súhrnné údaje, umožňujúce celkový prehľad za rezort prokuratúry, ktoré sú podrobnejšie zhodnotené v III. a IV. časti zhodnotenia.

Krajská prokuratúra Bratislava

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	473	105	45	27	**650**	2	0	**652**
Počet obžalovaných osôb	468	101	47	22	**638**	2	0	**640**
Počet odsúdených osôb	454	106	39	22	**621**	0	0	**621**
Počet oslobodených osôb	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Špeciálna recidíva	47	5	15	3	**70**	0	0	**70**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	5	0	0	0	**5**	0	0	**5**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	4	0	0	0	**0**	0	0	**4**
Počet konaní o DoVaT	2	0	0	0	**2**	0	0	**2**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	389	84	27	20	**520**	0	0	**520**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	131	0	40	15	**186**	0	0	**186**
Návyková látka – pomer alkohol a	476	0	0	2	**476**	2	0	**478**
drogy u obvinených osôb	47	0	0	0	**47**	0	0	**47**

Krajská prokuratúra Trnava

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	330	17	38	17	**402**	0	0	**402**
Počet obžalovaných osôb	341	18	44	18	**421**	1	0	**422**
Počet odsúdených osôb	337	17	39	18	**411**	1	0	**412**
Počet oslobodených osôb	1	0	0	0	**1**	0	0	**1**
Špeciálna recidíva	27	5	15	2	**49**	1	0	**50**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	1	0	0	2	**3**	0	0	**3**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet konaní o DoVaT	5	0	2	0	**7**	0	0	**7**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	258	13	13	15	**299**	0	0	**299**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	75	5	26	3	**109**	1	0	**110**
Návyková látka – alkohol a	333	18	39	18	**408**	1	0	**409**
drogy u obvinených osôb	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**

Krajská prokuratúra Nitra

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	340	19	34	7	**400**	1	0	**401**
Počet obžalovaných osôb	343	18	30	6	**397**	1	0	**398**
Počet odsúdených osôb	328	17	28	6	**379**	1	0	**380**
Počet oslobodených osôb	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Špeciálna recidíva	35	2	11	0	**48**	0	0	**48**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	0	0	0	0	**0**	1	0	**1**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet konaní o DoVaT	2	0	0	0	**2**	0	0	**2**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	261	13	17	4	**295**	0	0	**295**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	82	5	13	2	**102**	1	0	**1**
Návyková látka – alkohol a	340	7	34	7	**388**	1	0	**389**
drogy u obvinených osôb	3	0	0	0	**3**	0	0	**3**

Krajská prokuratúra Trenčín

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	380	33	35	3	**451**	2	0	**453**
Počet obžalovaných osôb	340	31	30	3	**404**	1	0	**405**
Počet odsúdených osôb	338	28	32	2	**400**	2	0	**402**
Počet oslobodených osôb	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Špeciálna recidíva	22	4	12	1	**39**	0	0	**39**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	2	0	0	0	**2**	0	0	**2**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet konaní o DoVaT	38	0	5	0	**43**	0	0	**43**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	235	22	12	1	**270**	0	0	**270**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	125	7	19	1	**152**	0	0	**152**
Návyková látka – alkohol a	313	23	31	2	**369**	1	0	**370**
drogy u obvinených osôb	52	6	0	0	**58**	0	0	**58**

Krajská prokuratúra Banská Bystrica

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	488	36	47	6	**577**	2	0	**579**
Počet obžalovaných osôb	480	36	47	6	**569**	2	0	**570**
Počet odsúdených osôb	478	35	44	6	**563**	2	0	**565**
Počet oslobodených osôb	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Špeciálna recidíva	61	9	23	1	**94**	0	0	**94**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet konaní o DoVaT	7	0	1	0	**8**	0	0	**8**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	318	16	14	5	**353**	0	0	**353**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	170	35	43	6	**254**	2	0	**254**
Návyková látka – alkohol a	466	38	56	6	**566**	2	0	**568**
drogy u obvinených osôb	22	8	1	0	**31**	0	0	**31**

Krajská prokuratúra Žilina

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	557	48	102	11	**719**	6	0	**825**
Počet obžalovaných osôb	580	50	97	12	**739**	7	0	**746**
Počet odsúdených osôb	606	56	101	16	**779**	4	0	**783**
Počet oslobodených osôb	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Špeciálna recidíva	0	1	40	0	**41**	0	0	**41**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	6	0	0	0	**6**	0	0	**6**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	2	0	1	0	**3**	0	0	**3**
Počet konaní o DoVaT	13	5	7	0	**25**	1	0	**26**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	356	36	33	6	**421**	0	0	**421**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	244	20	68	10	**342**	0	0	**342**
Návyková látka – alkohol a	492	25	93	14	**713**	0	0	**713**
drogy u obvinených osôb	38	5	1	0	**43**	0	0	**43**

Krajská prokuratúra Prešov

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	588	23	57	9	**677**	2	0	**679**
Počet obžalovaných osôb	552	21	55	7	**635**	2	0	**637**
Počet odsúdených osôb	540	19	43	5	**607**	1	0	**608**
Počet oslobodených osôb	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Špeciálna recidíva	10	3	39	0	**52**	0	0	**52**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	2	0	0	0	**2**	0	0	**2**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	1	0	0	0	**1**	0	0	**1**
Počet konaní o DoVaT	14	2	2	0	**18**	0	0	**18**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	392	13	12	2	**419**	0	0	**419**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	164	6	18	1	**189**	0	0	**189**
Návyková látka – alkohol a	585	18	30	3	**636**	0	0	**636**
drogy u obvinených osôb	3	0	0	0	**3**	0	0	**3**

Krajská prokuratúra Košice

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	563	23	41	13	**640**	2	1	**643**
Počet obžalovaných osôb	544	23	38	13	**618**	6	1	**625**
Počet odsúdených osôb	543	24	36	12	**615**	2	1	**618**
Počet oslobodených osôb	1	0	0	0	**1**	0	0	**1**
Špeciálna recidíva	60	7	12	0	**79**	1	0	**80**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	3	0	0	0	**3**	0	0	**3**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	3	0	3	0	**3**	0	0	**3**
Počet konaní o DoVaT	2	0	0	0	**2**	0	0	**2**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	426	18	13	10	**503**	0	0	**503**
Počet vecí rozhodnutím súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz +rozsudok)	82	6	23	2	**113**	2	1	**116**
Návyková látka – alkohol a	561	0	41	13	**615**	1	1	**617**
drogy u obvinených osôb	3	0	2	0	**5**	2	0	**7**

Krajské prokuratúry - súhrnne

	§ 289 ods. 1	§ 289 ods. 2	§ 289 ods. 3	§ 289 ods. 4	SPOLU § 289	§ 149 ods. 4	§ 149 ods. 5	SPOLU § 289 § 149
Počet obvinených osôb	3719	304	399	93	**4516**	17	1	**4534**
Počet obžalovaných osôb	3648	298	388	87	**4421**	22	1	**4444**
Počet odsúdených osôb	3624	302	362	87	**4375**	13	1	**4389**
Počet oslobodených osôb	2	0	0	0	**2**	0	0	**2**
Špeciálna recidíva	262	36	167	465	**930**	2	0	**932**
Počet rozhodnutí podľa § 215 TP	18	0	0	3	**21**	0	0	**21**
Počet rozhodnutí podľa § 214 TP	10	0	4	0	**14**	0	0	**14**
Počet konaní o DoVaT	82	7	10	12	**111**	0	0	**111**
Počet veci s využitím § 363 TP	0	0	0	0	**0**	0	0	**0**
Počet vecí rozhodnutých súdom postupom podľa § 204 TP	2635	215	141	63	**3054**	0	0	**3054**
Počet vecí rozhodnutých súdom inak (DoVaT + trestný rozkaz + rozsudok)	1085	76	195	27	**1383**	2	0	**1385**
Návyková látka – alkohol a	3377	271	324	87	**4059**	17	1	**4077**
drogy u obvinených osôb	168	19	8	3	**198**	0	0	**198**

II. časť – štatistické údaje k ukladaniu trestov

Krajská prokuratúra Bratislava

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	204	57	18	14	**293**	0	0
	Súdom uložený	204	57	18	14	**293**	0	0
NEPO trest OS	Návrh OP	27	16	7	7	**57**	0	0
	Súdom uložený	27	16	7	7	**57**	0	0
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	350	91	42	21	**504**	1	0
	Súdom uložený	350	91	42	21	**504**	1	0
Peňažný trest	Návrh OP	120	16	8	0	**144**	0	0
	Súdom uložený	120	16	8	0	**144**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	13	0	10	0	**23**	0	0
	Súdom uložený	13	0	10	0	**23**	0	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	9	0	0	0	**0**	0	0
	Súdom uložený	9	0	0	0	**0**	0	0

Krajská prokuratúra Trnava

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	241	12	32	13	**298**	0	0
	Súdom uložený	211	12	32	13	**268**	0	0
NEPO trest OS	Návrh OP	8	1	8	1	**18**	1	0
	Súdom uložený	7	1	7	1	**16**	1	0
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	337	17	39	18	**411**	1	0
	Súdom uložený	337	17	39	18	**411**	1	0
Peňažný trest	Návrh OP	80	4	3	4	**91**	0	0
	Súdom uložený	112	4	4	4	**124**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	0	0	0	0	**0**	0	0
	Súdom uložený	0	0	0	0	**0**	0	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	6	0	1	0	**7**	0	0
	Súdom uložený	6	0	1	0	**7**	0	0

Krajská prokuratúra Trenčín

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	293	25	32	2	**352**	0	0
	Súdom uložený	266	20	32	2	**320**	0	0
NEPO trest OS	Návrh OP	22	4	8	0	**34**	0	0
	Súdom uložený	17	4	8	0	**29**	0	0
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	355	23	34	2	**414**	0	0
	Súdom uložený	344	22	34	1	**401**	0	0
Peňažný trest	Návrh OP	96	1	5	0	**102**	0	0
	Súdom uložený	62	2	2	0	**66**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	24	1	4	1	**30**	0	0
	Súdom uložený	11	1	3	0	**15**	0	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	4	0	1	0	**5**	0	0
	Súdom uložený	4	0	1	0	**5**	0	0

Krajská prokuratúra Nitra

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	204	57	18	14	**293**	0	0
	Súdom uložený	204	57	18	14	**293**	0	0
NEPO trest OS	Návrh OP	27	16	7	7	**57**	0	0
	Súdom uložený	27	16	7	7	**57**	0	0
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	350	91	42	21	**504**	1	0
	Súdom uložený	350	91	42	21	**504**	1	0
Peňažný trest	Návrh OP	120	16	8	0	**144**	0	0
	Súdom uložený	120	16	8	0	**144**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	13	0	10	0	**23**	0	0
	Súdom uložený	13	0	10	0	**23**	0	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	9	0	0	0	**9**	0	0
	Súdom uložený	9	0	0	0	**9**	0	0

Krajská prokuratúra Banská Bystrica

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	326	27	36	5	**394**	0	0
	Súdom uložený	315	21	37	6	**379**	1	0
NEPO trest OS	Návrh OP	16	4	11	0	**31**	2	0
	Súdom uložený	16	4	10	0	**30**	1	0
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	483	36	47	6	**572**	2	0
	Súdom uložený	483	36	46	6	**571**	2	0
Peňažný trest	Návrh OP	139	4	1	1	**145**	0	0
	Súdom uložený	144	10	0	0	**154**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	0	0	1	0	**1**	0	0
	Súdom uložený	0	0	1	0	**1**	0	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	17	0	0	0	**17**	0	0
	Súdom uložený	17	0	0	0	**17**	0	0

Krajská prokuratúra Žilina

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	500	48	80	11	**639**	0	0
	Súdom uložený	500	48	80	11	**639**	0	0
NEPO trest OS	Návrh OP	38	8	22	1	**69**	3	0
	Súdom uložený	38	8	22	1	**69**	3	0
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	614	57	102	10	**783**	3	0
	Súdom uložený	614	57	102	10	**783**	3	0
Peňažný trest	Návrh OP	196	17	20	0	**233**	0	0
	Súdom uložený	196	17	20	0	**233**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	42	6	15	0	**63**	0	0
	Súdom uložený	42	6	15	0	**63**	0	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	8	0	0	0	**8**	0	0
	Súdom uložený	8	0	0	0	**8**	0	0

Krajská prokuratúra Prešov

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	346	10	21	6	**383**	0	0
	Súdom uložený	335	11	17	6	**369**	0	0
NEPO trest OS	Návrh OP	14	1	11	0	**26**	1	0
	Súdom uložený	14	1	9	0	**24**	1	0
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	534	18	39	5	**596**	1	0
	Súdom uložený	528	18	39	4	**589**	1	0
Peňažný trest	Návrh OP	158	3	6	0	**167**	0	0
	Súdom uložený	167	6	11	0	**184**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	8	1	3	0	**12**	1	0
	Súdom uložený	7	1	3	0	**11**	1	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	9	0	0	0	**9**	0	0
	Súdom uložený	9	0	0	0	**9**	0	0

Krajská prokuratúra Košice

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§ 289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	293	16	20	5	**334**	0	0
	Súdom uložený	292	16	18	5	**331**	0	0
NEPO trest OS	Návrh OP	16	2	9	0	**27**	3	1
	Súdom uložený	17	2	10	0	**29**	3	1
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	527	23	35	11	**596**	1	1
	Súdom uložený	528	23	35	11	**597**	1	1
Peňažný trest	Návrh OP	223	6	9	0	**238**	0	0
	Súdom uložený	224	6	10	0	**240**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	5	1	1	0	**7**	0	0
	Súdom uložený	6	1	1	0	**7**	0	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	1	0	0	0	**1**	0	0
	Súdom uložený	1	0	0	0	**1**	0	0
Trest domáceho väzenia	Návrh OP	0	0	0	0	**0**	0	0
	Súdom uložený	1	0	0	0	**1**	1	0

Krajské prokuratúry - súhrnne

		§ 289/1	§ 289/2	§ 289/3	§289/4	§ 289 Spolu	§ 149/4	§ 149/5
Podmienečný trest OS	Návrh OP	2407	252	257	70	**2986**	0	0
	Súdom uložený	2327	247	252	71	**2897**	1	0
NEPO trest OS	Návrh OP	168	52	83	16	**319**	10	1
	Súdom uložený	163	52	80	16	**311**	9	1
Zákaz činnosti viesť MV	Návrh OP	3550	356	380	94	**4380**	12	1
	Súdom uložený	3534	355	379	92	**4360**	11	1
Peňažný trest	Návrh OP	1132	67	60	5	**1264**	0	0
	Súdom uložený	1145	82	63	4	**1294**	0	0
Prepadnutie veci	Návrh OP	105	9	44	1	**159**	1	0
	Súdom uložený	89	9	44	0	**142**	1	0
Trest povinnej práce	Návrh OP	62	0	2	0	**64**	0	0
	Súdom uložený	62	0	2	0	**64**	0	0

Vo vzťahu k vyššie uvedenému porovnaniu navrhovaných a uložených trestov je potrebné uviesť, že okresné prokuratúry v praxi koncipujú návrh trestu s alternatívnou možnosťou - najčastejšie podmienečný trest odňatia slobody s alternatívou peňažného trestu. Aby neboli návrhy trestov a uložené tresty v uvedených tabuľkách duplicitné, údaje zohľadňujú v návrhoch prokurátora tie tresty, ktoré ako navrhované boli aj uložené. Táto časť obsahuje len štatistické údaje, ktoré sú podrobnejšie zhodnotené v IV. a VI. časti zhodnotenia.

III. časť – dokazovanie a zákonnosť prípravného konania

Zákonnosť uznesení o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia z hľadiska kritérií ustanovenia § 176 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku a dôvodnosti takéhoto postupu vzhľadom na existujúcu dôkaznú situáciu v čase ich vydania, ktoré mali za následok zrušenie takéhoto uznesenia postupom podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku a postupom podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že v trestných veciach, evidovaných v roku 2020, boli uznesenia policajtov o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia vydávané dôvodne a v súlade so zákonom, rešpektujúc ustanovenia § 176 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, pričom pochybenia, ktoré mali za následok zrušenie rozhodnutia postupom podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku boli zistené v minimálnej miere. Keďže sa jedná o trestné činy, ktoré sú pomerne ľahko objasniteľné a pri ktorých sú páchatelia prevažne spoľahlivo identifikovateľní, je obsahom uznesení o začatí trestného stíhania súčasne postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku. K vydaniu samostatného uznesenia o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku prichádza len výnimočne, keď je pri spáchaní skutku sťažená identifikácia osoby, ktorá vozidlo viedla, alebo sú namerané hraničné hodnoty požitého alkoholu spochybňované obranou v podobe užitia prípravkov, obsahujúcich alkohol a je nutné znalecké dokazovanie.

Prokurátori zvolili postup podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku vo vzťahu k uzneseniam o vznesení obvinenia v 21 prípadoch. V obvode pôsobnosti Krajskej prokuratúry Banská Bystrica takto rozhodli štyrikrát, a dôvodom zrušenia týchto uznesení bola nameraná hraničná hodnota alkoholu, ktorá bola následne upresnená znaleckými posudkami s tým, že vo všetkých týchto veciach bolo znovu rozhodnuté postupom podľa § 206 ods.1 Trestného poriadku a všetky tieto osoby boli aj právoplatne odsúdené. V obvode pôsobnosti Krajskej prokuratúry Nitra takto rozhodli trikrát, a to z dôvodu absencie základných náležitostí, stotožňujúcich skutok. V obvode pôsobnosti Krajskej prokuratúry Košice bolo zrušené uznesenie o vznesení obvinenia jedenkrát pri právnej kvalifikácii ustanovenia § 289 ods. 3 písm. c) Trestného zákona, pretože zo skutkových okolností nebola zistiteľná osoba poškodeného, ani výška škody, spôsobená na cudzom majetku. V rámci pôsobnosti trnavskej krajskej prokuratúry bolo takto postupované v dvoch prípadoch kvôli pochybnostiam o zistenej hodnote alkoholu, keďže dychová skúška a odber krvi sa uskutočnili s časovým odstupom 1,5 hodiny. Prokurátori, patriaci do pôsobnosti Krajskej prokuratúry Prešov zrušili osem uznesení o vznesení obvinenia, týkajúcich sa prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona. Dôvodmi boli v troch prípadoch pochybnosti o vedení vozidla obvinenou osobou a v ostatných prípadoch nedostatky popisu skutkovej vety a hraničná hodnota nameraného alkoholu. V rámci pôsobnosti bratislavskej krajskej prokuratúry boli zrušené týmto postupom tri uznesenia o vznesení obvinenia, jedno z dôvodu nesprávnej právnej kvalifikácie, jedno z dôvodov

pochybností o zákonnosti služobného policajného zákroku a jedno z dôvodu pochybností o správnosti výkonu dychovej skúšky. Uznesenia o začatí trestného stíhania boli zrušené v dvoch prípadoch Okresnou prokuratúrou Nitra, a to z dôvodu absencie základných náležitostí, stotožňujúcich skutok. Obdobne postupovali tiež prokurátori v pôsobnosti Krajskej prokuratúry Prešov v šiestich prípadoch, tiež kvôli pochybnostiam o skutkových zisteniach. Krajské prokuratúry Žilina a Trenčín zrušujúce uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pri tomto druhu trestnej činnosti neevidujú.

Vzhľadom na povahu samotného ustanovenia § 289 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona nie je nutné pri odôvodňovaní uznesenia o vznesení obvinenia uvádzať rozsiahle skutkové a právne úvahy, zamerané na vyhodnocovanie obrany obvinených osôb (tieto sa spravidla priznávajú), a toto sa v princípe sústreďuje na sumarizáciu skutočností, zistených pri zastavení vozidla a popis priebehu kontroly pri výkone dychovej skúšky, príp. odberu krvi či iného biologického materiálu. Preto samotné uznesenia v prevažnej miere obsahujú základné náležitosti, vyžadované ustanovením § 176 ods. 2 Trestného poriadku, ako presný opis priebehu skutkového deja spolu s identifikáciou príslušných dôkazných prostriedkov a právne vyhodnotenie konania vodiča dopravného prostriedku. Náročnosť odôvodnení uznesení je vyššia až pri vyšších odsekoch ustanovení § 289 a § 149 Trestného zákona, kedy je nutné preukazovať aj ujmu na zdraví, príp. škodu na cudzom majetku a kedy aj samotná obrana obvinených vyžaduje dôslednejšiu argumentáciu pri vyhodnocovaní najmä miery ich zavinenia. Dôvodom pre zrušovanie uznesení o vznesení obvinenia je najmä zistenie hraničnej hodnoty alkoholu, alebo výkon dychovej skúšky s určitým časovým odstupom od jazdy, vyžadujúce najskôr znalecké dokazovanie. Zákonnosť uznesení o vznesení obvinenia bez potreby ich zrušenia je potvrdená aj ich následnou akceptáciou súdom, ako aj skutočnosťou, že za rok 2020 nebolo postupom podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku generálnym prokurátorom SR zrušené žiadne uznesenie danej právnej kvalifikácie.

Dĺžka prípravného konania a zistené dôvody prieťahov, opatrenia prijaté na ich odstránenie

Významná časť trestných konaní (cca do 70 %), vedených v roku 2020 pre trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona skončila vydaním trestného rozkazu v tzv. superrýchlom konaní podľa § 204 Trestného poriadku a dĺžka prípravného konania tak nepresiahla zákonom stanovenú dobu 48 hodín. V ďalších veciach bolo prípravné konanie ukončené do 4 mesiacov od jeho začatia, pričom hlavným dôvodom bola potreba vykonania znaleckého dokazovania, súvisiaceho s prepočtom alkoholu v krvi vodičov. Dlhšiu dobu trvania prípravného konania, cca do jedného roka vyžadovalo znalecké skúmanie z odboru dopravy a tiež zamerané na poškodenie zdravia, ku ktorému prišlo v súvislosti s konaním - jazdou pod vplyvom alkoholu, kvalifikovaným podľa vyšších odsekov ustanovení § 289 a § 149 Trestného zákona. Pokiaľ sa aj vyskytli prípady, kedy nebolo možné prípravné konanie ukončiť ani počas jedného roka, dĺžka konania bola primeraná objektívnym dôvodom, keďže v týchto prípadoch bola nevyhnutnou súčasťou dokazovania právna pomoc do cudziny, zameraná na výsluchy poškodených osôb, ktorými boli cudzí štátni príslušníci.

Okrem týchto objektívne vzniknutých prieťahov sa subjektívne prieťahy zo strany orgánov činných v trestnom konaní vyskytovali len v nepatrnej miere, a vždy boli napravené dozorovými oprávneniami prokurátorov v podobe signalizácie vedúcim vyšetrovateľom, príp. odňatím veci podľa § 230 ods. 2 písm. f), písm. g) Trestného poriadku.

V roku 2020 boli prípravné konania z časového hľadiska ovplyvnené aj opatreniami prijatými v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19, kedy sa predvolané osoby nedostavovali na procesné úkony z dôvodu povinnej karantény, čím sa ukončenie vyšetrovania oddialilo aj o niekoľko mesiacov.

Potreba použitia znaleckého dokazovania súvisiaceho so zistením prítomnosti alkoholu prípadne inej omamnej látky a dôvody pribratia znalcov

V kontexte s vyššie konštatovaným častým využívaním postupu podľa § 204 Trestného poriadku, nie je znalecké dokazovanie znalcami z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvia súdneho lekárstva, či toxikológie, časté. V prípadoch, kedy bola nameraná hraničná hodnota alkoholu v dychu, je do konania pribratý znalec za účelom ustálenia hladiny alkoholu v čase spáchania skutku tzv. spätným prepočtom. V tejto súvislosti je totiž nutné zohľadniť aj toleranciu správnosti meracieho prístroja, takže takto nameraná hraničná hodnota nedokáže objektivizovať ovplyvniteľnosť vodiča dopravného prostriedku bez doplnenia dokazovania znalcom. Výnimočne sa v prípravnom konaní priberá aj znalec na vyhodnotenie odberov krvi, v ktorých bola zistená prítomnosť omamných a psychotropných látok, pretože požitie takýchto látok nie je zistiteľné (vzhľadom na absenciu adekvátnych meracích prístrojov u príslušníkov Policajného zboru) a dôvodné podozrenie voči konkrétnej osobe nie je možné inak preukázať.

Vo väčšej miere sú znalci priberaní do trestného konania pri tomto druhu trestnej činnosti vtedy, keď je s konaním vodiča po požití alkoholu spojený aj následok na zdraví, alebo majetku, príp. sú pochybnosti o miere zavinenia, indikujúce potrebu pribratia znalca z odboru dopravy. Priamym dôsledkom jazdy po požití alkoholu, alebo inej omamnej látky môžu byť aj pochybnosti o príčetnosti vodiča a nutnosť uloženia ochranného opatrenia, čo tiež býva dôvodom na pribratie znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že prokurátormi okresných a krajských prokuratúr neboli zaznamenané pochybenia, súvisiace so znaleckým skúmaním na úseku tejto trestnej činnosti, znalci sú priberaní do konania len v tých prípadoch, keď sú závery znaleckého skúmania nevyhnutné pre ustálenie skutkových okolností, právnu kvalifikáciu, alebo uloženie trestu. Celkovo boli pri tomto druhu trestnej činnosti pribratí do konania znalci v 461 trestných veciach, čo predstavuje 9,99 % zo 4 614 vecí.

Zákonnosť meritórnych rozhodnutí vydaných podľa § 214, § 215 a § 216 Trestného poriadku

Konania vedené v roku 2020 pre trestné činy ohrozenia pod vplyvom návykovej látky § 289 Trestného zákona a usmrtenia podľa § 149 ods. 4 a ods. 5 Trestného zákona boli skončené postúpením veci podľa § 214 Trestného poriadku v 21 prípadoch a zastavením trestného stíhania podľa § 215 Trestného poriadku v 14 prípadoch, teda z celkovo 4 444 obvinených v minimálnej miere. Dôvodom takéhoto postupu bol výsledok znaleckého skúmania, ktorým bola spochybnená ovplyvniteľnosť vodičov dopravných prostriedkov alkoholom, alebo inou omamnou látkou do takej miery, že „stav vylučujúci spôsobilosť" na výkon konkrétnej činnosti sa nepodarilo v miere, potrebnej pre vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti, preukázať. K zastaveniu trestného stíhania prišlo v ojedinelých prípadoch tiež pre úmrtie páchateľa, alebo sa jednalo o prípady, keď bolo dodatočne preukázané, že vodič požil alkohol až po tom, čo viedol motorové vozidlo.

Inštitút podmienečného zastavenia trestného stíhania podľa § 216 Trestného poriadku pri tomto druhu trestnej činnosti využívaný nebol, nakoľko pri skutkoch, spáchaných po požití alkoholu, alebo inej omamnej látky je za jeden z najúčinnejších prostriedkov, slúžiacich na prevýchovu páchateľa, ale aj ochranu spoločnosti pred páchaním tejto trestnej činnosti, považovaný trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá, ktorého uloženie je výlučne v kompetencii súdov. Plynutie skúšobnej doby podmienečného zastavenia trestného stíhania síce môže byť spojené aj s uložením analogického obmedzenia, upraveného v ustanovení § 216 ods. 4 Trestného poriadku, ale prokurátori pri úvahách o aplikácii tohto ustanovenia nepovažujú obmedzenie, spočívajúce v tom, aby sa obvinený „zdržal činnosti, ktorá viedla k spáchaniu prečinu" za adekvátnu náhradu za trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá.

Dôvodom je predovšetkým skutočnosť, že vedenie motorového vozidla je činnosťou, na ktorú sa vyžaduje osobitné povolenie, vydané príslušným štátnym orgánom po absolvovaní vodičského kurzu, ktorého výkon možno obmedziť znovu len rozhodnutím príslušného štátneho orgánu (správny orgán, súd) formou sankcie, ktorej plnenie je následne kontrolovateľné príslušnými štátnymi orgánmi a v prípade zisteného nerešpektovania takéhoto rozhodnutia je z tohto dôvodu možný následný postih páchateľa, a to trestným stíhaním za prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Trestného zákona. S uložením obmedzenia podľa § 216 ods. 4 Trestného poriadku však zákon takéto právne následky nespája a problematická by bola aj kontrola dodržiavania takéhoto obmedzenia. Je teda zrejmé, že aj z hľadiska individuálnej, ale tiež generálnej prevencie má sankcia v podobe trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá pri tomto druhu trestnej činnosti, mimoriadne dôležitý význam.

V neposlednom rade je tiež potrebné zdôrazniť, že podmienečné zastavenie trestného stíhania by v prípade opakovaného vedenia motorového vozidla pod vplyvom alkoholu neumožnilo viesť trestné stíhanie voči takémuto páchateľovi za prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 3 písm. a) Trestného zákona, ktorý by sa tak vyhol zodpovednosti za svoje „opakované" konanie, ktoré by, práve z dôvodu jeho zopakovania, bolo samozrejme postihnuté už prísnejšou sankciou.

Obdobne, nielen pri uložení trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá súdom, ale tiež pri potrestaní páchateľa v priestupkovom konaní by vznikla zjavná disproporcia medzi závažnosťou priestupku a trestného činu, nakoľko sankcia v podobe zákazu činnosti viesť motorové vozidlá, uložená v priestupkovom konaní za jazdu pod vplyvom alkoholu do 1 promile by bola výrazne prísnejšia, ako obmedzenie, uložené v intenciách ustanovenia § 216 ods. 4 Trestného poriadku za jazdu pod vplyvom alkoholu nad hodnotu 1 promile.

V prípadoch vydaných rozhodnutí podľa § 214 a § 215 Trestného poriadku policajtom bola prokurátormi väčšinou konštatovaná zákonnosť takéhoto postupu, k zrušeniu týchto uznesení prišlo v minimálnom počte. Takéto meritórne rozhodnutia, vydané prokurátormi zodpovedali vykonanému dokazovaniu a v ich postupe nadriadené prokuratúry pochybenia nezistili.

IV. časť – súdne konanie

Porovnanie rozhodnutia súdu pri uznaní viny a uložení trestu v kontexte podaného návrhu prokurátora a analýza ukladania trestov z hľadiska konkrétnych sadzieb

Vo všetkých veciach (v počte 4 444), v ktorých bola na príslušné súdy podaná obžaloba, bola táto prijatá a s výnimkou dvoch vecí (v ktorých boli páchatelia oslobodení), prišlo k uznaniu viny obžalovaných pre trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a pre trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona a rovnako boli akceptované aj návrhy prokurátorov na ukladanie trestov, pričom v necelých 70 % bolo postupované podľa § 204 Trestného poriadku. V ostatných veciach, v počte 111 boli súdmi schválené návrhy prokurátorov na dohody o vine a treste. K neschváleniu návrhov prišlo len v nepatrnej miere, z dôvodu iného názoru súdov na uložený trest, na ktorý bolo následne vždy prokurátormi pri podaní obžaloby reagované pozitívne a v odsudzujúcom rozsudku bol navrhovaný trest súdom akceptovaný.

Z podkladov krajských prokuratúr je zrejmé, že konkrétne uložené tresty z hľadiska ich druhu, trestných sadzieb a ich dĺžky zodpovedali závažnosti skutku, spôsobu a okolnostiam jeho spáchania, jeho následkom, ako aj osobnostným kritériám páchateľa, vrátane jeho trestnej, ale aj priestupkovej minulosti, v súlade s ustanovením § 34 ods. 4 a § 38 Trestného zákona.

Návrhy prokurátorov na tresty, ukladané za túto trestnú činnosť, sú predstavované prioritne podmienečne ukladanými trestami odňatia slobody a peňažnými trestami. Nepodmienečné tresty odňatia slobody sú navrhované v prípadoch recidívy, v prípadoch spáchania skutku počas skúšobnej doby podmienečného odsúdenia, a tiež pri vyšších odsekoch ustanovenia § 289 a § 149 Trestného zákona. Peňažné tresty a podmienečné odsúdenia sú navrhované väčšinou alternatívne, ale vždy je navrhovaný trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu. Tento trest je ukladaný v spojení s podmienečným trestom odňatia slobody, alebo s peňažným trestom. Peňažné tresty boli samostatne uložené len v obvode pôsobnosti Krajskej prokuratúry Žilina, a to v dvoch prípadoch. Výnimkou neuloženia trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu sú mladiství páchatelia, pri ktorých je zohľadnená prognóza ich vývoja najmä z hľadiska prípravy na ich povolanie (§ 112 Trestného zákona).

Pri návrhoch peňažných trestov prokurátori zohľadňujú ekonomickú a sociálnu situáciu páchateľa, výšku jeho príjmu, jeho celkovú solventnosť a to pri zhodnotení jeho doterajšieho spôsobu života, so zameraním na jeho správanie sa ako vodiča v minulosti aj z hľadiska priestupkov na úseku bezpečnosti cestnej premávky.

Zvyšuje sa počet návrhových opatrení na ukladanie trestu prepadnutia veci – motorového vozidla, použitého na spáchanie daných trestných činov, kde prokurátori zohľadňujú možnosti zaistenia motorového vozidla a skúmajú splnenie zákonom stanovených podmienok pre prípadné uloženie takéhoto druhu trestu, a to nielen z hľadiska dosiahnutia účelu trestu a všeobecných kritérií, upravených v ustanovení § 34 ods. 4 Trestného zákona. Pri návrhu uloženia takéhoto trestu overujú tiež vlastnícke práva k motorovému vozidlu, použitého na spáchanie skutku, hodnotu vozidla z hľadiska vyhodnotenia jej primeranosti k závažnosti spáchaného skutku, ako aj možný dopad na

rodinu páchateľa a jeho blízke osoby, ktorých postihnutiu daným trestom bráni ustanovenie § 34 ods. 3 Trestného zákona.

V nadväznosti na to je trest prepadnutia veci (motorového vozidla) súdmi ukladaný potom, čo bolo dostatočne preukázané, že motorové vozidlo je vo vlastníctve páchateľa, je ním výlučne užívané bez priameho dopadu na jeho rodinu a hodnota vozidla nebola v zjavnom nepomere k závažnosti skutku. Keďže prokurátori požadované skutočnosti zisťujú, nie sú neúspešní v návrhoch týchto trestov. Zo strany súdov nebolo vyhovené takýmto návrhom len v šestnástich prípadoch, z toho v jednom prípade v pôsobnosti Krajskej prokuratúry Trenčín, v jednom prípade v pôsobnosti Krajskej prokuratúry Prešov a v dvoch prípadoch v pôsobnosti Krajskej prokuratúry Košice. Zaujímavosťou je neuloženie tohto trestu v dvanástich prípadoch v pôsobnosti Krajskej prokuratúry Žilina, kde bolo podaných 33 takýchto návrhov, z ktorých v 21 prípadoch súd týmto vyhovel. Navyše, tu v siedmich prípadoch tento trest uložil, aj keď nebol navrhnutý.

Dôvodom neukladania tohto trestu je napríklad hodnota vozidla v zjavnom nepomere k miere závažnosti prečinu (§ 60 ods. 6 písm. b) Trestného zákona), vlastníctvo motorového vozidla inou osobou ako páchateľom (§ 60 ods. 4 Trestného zákona), alebo dopad trestu na iné osoby ako na páchateľa (§ 34 ods. 3 Trestného zákona). V tejto súvislosti možno spomenúť vec, keď Okresný súd v Humennom neuložil tento trest potom, čo na hlavnom pojednávaní vyšlo najavo, že motorové vozidlo, ktoré bolo predmetom ukladania trestu prepadnutia veci, síce vlastnil obvinený, ale využívala ho často matka obvineného, ktorá preukázateľne financovala aj jeho kúpu, a ktorá ho používala najmä na cestu do zdravotníckeho zariadenia z dôvodu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu. Navyše rodina páchateľa žila v odľahlej obci bez možnosti využitia hromadnej verejnej dopravy. Z tohto dôvodu prokurátor od pôvodného návrhu na uloženie tohto trestu na hlavnom pojednávaní upustil.

Pokiaľ ide o ukladanie jednotlivých trestov z hľadiska konkrétnych trestných sadzieb, je zrejmé, že prokurátori využívajú celé rozpätie trestných sadzieb v záujme dosiahnutia individualizácie trestu v závislosti od osoby páchateľa a okolností prípadu.

Za spáchanie trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona je podmienečný trest odňatia slobody ukladaný väčšinou v dolnej polovici zákonom stanovenej trestnej sadzby, v priemere v trvaní šiestich mesiacov, s odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 12 - 36 mesiacov, ojedinele, pri odseku 4) aj do 60 mesiacov. Výška uložených peňažných trestov je najčastejšie v rozpätí od 400 do 1000 €. V lokalitách s nižšou zamestnanosťou a nižšou príjmovou skupinou obyvateľov aj nižšie (300 až 500 €) a ojedinele, pri vyšších príjmoch páchateľov aj vyššie (2000 až 3000 €), dokonca okresná prokuratúra Pezinok eviduje aj trest vo výške 6000 €. Náhradný trest odňatia slobody v prípade nezaplatenia peňažného trestu je ukladaný najčastejšie v rozpätí od 1 do 8 mesiacov v závislosti od výšky uloženého peňažného trestu, ojedinele aj v trvaní jedného roka. Výnimočne je súdom uložený popri podmienečnom treste odňatia slobody a treste zákazu činnosti viesť motorové vozidlá aj peňažný trest. Nepodmienečné tresty odňatia slobody sú ukladané (ale aj navrhované) na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu je prokurátorom navrhovaný a súdom ukladaný priemerne v dolnej polovici zákonom stanovenej trestnej sadzby, v trvaní 12 až 36 mesiacov. Ojedinele je ukladaný v dĺžke 48 až 72 mesiacov, ale bol uložený aj v trvaní 96 mesiacov. V odôvodnených prípadoch prokurátori navrhujú a súd obligatórne ukladá trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na doživotie. Tak sa stalo

v pôsobnosti Krajských prokuratúr Bratislava v trinástich prípadoch, Banská Bystrica v deviatich prípadoch, Trenčín v pätnástich prípadoch, Nitra v siedmich prípadoch, Trnava v ôsmich prípadoch, Žilina v dvadsiatich troch prípadoch, Prešov v desiatich prípadoch a Košice v dvanástich prípadoch. Napríklad Okresný súd v Michalovciach uznal za vinného páchateľa, stíhaného pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona a prečin marenia úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, ktorý bol recidivistom a pri páchaní skutku, počas toho, ako bol zastavovaný hliadkou PZ sa pokúšal ujsť, a na úteku spôsobil dopravnú nehodu, keď sa pri prejazde kruhovým objazdom s vozidlom prevrátil. Uložil mu úhrnný trest odňatia slobody v trvaní osem mesiacov s podmienečným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 30 mesiacov, trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na doživotie a trest prepadnutia veci (motorového vozidla).

V 64 prípadoch bol súdom uložený aj trest povinnej práce za súčasného uloženia trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu.

Za prečin ohrozenia pod vplyvnom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona bol v jednom prípade súdom uložený trest domáceho väzenia v trvaní 8 mesiacov, pričom v tomto prípade bol tento trest navrhnutý ako alternatívny trest. V tejto súvislosti boli obžalovanému súčasne uložené aj primerané obmedzenia a povinnosti podľa § 51 ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. d) Trestného zákona.

Za spáchanie trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 4 a ods. 5 Trestného zákona je vždy navrhovaný prokurátorom nepodmienečný trest odňatia slobody a v prípade, že nejde o špeciálneho recidivistu alebo iné mimoriadne okolnosti či následok, je tento trest navrhovaný v dolnej polovici zákonom stanovenej trestnej sadzby. Súčasne je navrhovaný aj obligatórny trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá podľa § 61 ods. 5 písm. b) Trestného zákona. Tieto návrhy súdy v podstate akceptujú, len výnimočne pri tejto právnej kvalifikácii uložia namiesto navrhovaného nepodmienečného trestu trest podmienečný.

V jednom prípade súd uložil trest domáceho väzenia v trvaní štyroch rokov (namiesto navrhovaného nepodmienečného trestu odňatia slobody) za súčasného obligatórneho uloženia trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na doživotie. Tento trest bol, okrem iného, zdôvodnený aj výrazným podielom nebohého na trestnom čine a osobnými pomermi obžalovaného.

Vo vzťahu k návrhom prokurátorov na ukladanie trestov je zrejmé, že súdy tieto v podstate rešpektujú, cca v 20 % sú však ukladané iné ako navrhované tresty, a to tresty miernejšie. Týka sa to návrhov prokurátorov na ukladanie nepodmienečných trestov odňatia slobody, kedy sú ukladané skôr tresty odňatia slobody s podmienečným odkladom jeho výkonu a návrhov prokurátorov na ukladanie podmienečných trestov odňatia slobody, kedy sú ukladané skôr tresty peňažné.

Krátkodobé nepodmienečné tresty odňatia slobody nie sú zo strany súdov ukladané predovšetkým z toho dôvodu, že prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa ods.1, ako aj ods. 2 ustanovenia § 289 Trestného zákona je prečinom s trestnou sadzbou do jedného roka, a preto súdy postupujú v intenciách ustanovenia § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, keďže u prvotrestaných páchateľov sú splnené podmienky uloženia trestu odňatia slobody s podmienečným odkladom jeho výkonu v súlade s týmto ustanovením (v nadväznosti aj na zásady ukladania trestov podľa § 34 ods. 4 Trestného zákona). Z týchto dôvodov potom akceptujú návrhy prokurátorov len pri dlhších trestoch odňatia slobody, ktoré ukladajú v prípadoch recidivistov, či páchateľov opakovane

porušujúcich dopravné predpisy, ako aj v prípadoch spáchania skutku počas skúšobnej doby podmienečného odsúdenia, a tiež pri vyšších odsekoch ustanovenia § 289 a § 149 Trestného zákona.

Vo všeobecnosti však k ukladaným trestom možno konštatovať, že pri tejto trestnej činnosti sú ako prokurátormi pri návrhoch trestov, tak i súdmi pri ich ukladaní zohľadňované špecifiká a osobitosti skutkov, ktoré sa premietli po ustálení právneho posúdenia konania páchateľov aj do trestov, ktoré súčasne zohľadňovali aj generálnu a individuálnu prevenciu, takže ukladané tresty je možné vyhodnotiť ako primerané a zodpovedajúce zákonom požadovaným kritériám aj z hľadiska splnenia ich účelu.

Vyhodnotenie dôvodov oslobodenia obžalovaného spod obžaloby

Za sledované obdobie došlo v dvoch prípadoch k oslobodeniu súdom spod obžaloby, a to v pôsobnosti Krajských prokuratúr Košice a Trnava. V prvom prípade sa jednalo o skutok, právne kvalifikovaný ako prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, pričom skutok bol spáchaný ešte v roku 2015 a rozsudok okresného súdu bol vydaný v roku 2020 a v tom istom roku bolo odvolanie prokurátora zamietnuté. Krajská prokuratúra Košice vyhodnotila podanie obžaloby ako dôvodné, vychádzajúce z dôkazov vykonaných v prípravnom konaní. Oslobodenie obžalovaného spod obžaloby bolo založené na vyhodnotení dokazovania vykonaného pred súdom, pri uplatnení procesnej zásady *"in dubio pro reo"*, s poukázaním na skutočnosti, ktoré vyšli najavo až v súdnom konaní a ktoré spochybnili závery znaleckého skúmania ohľadom spätného prepočtu hladiny alkoholu v krvi obžalovaného. Vzhľadom na dôkaznú situáciu v konaní pred súdom a vyhodnotenie dôkazov súdom v súlade s ustanovením § 2 ods. 12 Trestného poriadku krajská prokuratúra považuje rozhodnutie súdu za akceptovateľné.

V druhom prípade sa jednalo tiež o skutok právne kvalifikovaný ako prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, kde súd akceptoval obranu obžalovaného, že pred vystúpením z vozidla došlo k zámene osôb na mieste vodiča. Odvolanie prokurátora bolo Krajským súdom v Trnave zamietnuté ako nedôvodné, pričom krajská prokuratúra dospela k záveru, že dovolacie dôvody nie sú naplnené.

Úspešnosť podaných odvolaní, vrátane najčastejších dôvodov pre podanie odvolania prokurátorom

V preskúmavaných veciach za rok 2020 pre trestné činy ohrozovania pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 4 a ods. 5 Trestného zákona boli podané odvolania, väčšinou pre nesúhlas prokurátorov s uloženým trestom, ale tieto boli v prevažnej miere krajskými súdmi zamietané. Naopak, v prípade odvolaní, podaných proti neuloženiu trestu prepadnutia veci - motorového vozidla, odvolacie súdy (Krajský súd Prešov a Krajský súd Košice) odvolaniu prokurátora vyhoveli. Celkovo bolo podaných 39 odvolaní, z ktorých štyrom bolo vyhovené, ale o desiatich v čase predloženia podkladov krajskými prokuratúrami, nebolo rozhodnuté.

V. časť – správne konanie

		zákon č. 372/1990 Zb.			
		§ 22 ods. 1 písm. a)	§ 22 ods. 1 písm. d)	§ 22 ods. 1 písm. e)	§ 22 ods. 1 písm. f)
	počet spáchaných priestupkov	31	22	4 978	704
Počet uložených sankcií podľa typu konania	sankcia uložená v priestupkovom konaní	0	20	2 740	693
	sankcia uložená v rozkaznom konaní	31	0	1 184	7
	sankcia uložená v blokovom konaní	0	15	4 904	703
Počet uložených sankcií podľa druhu	pokuta	31	7	4 904	703
	zákaz činnosti viesť motorové vozidlá	0	20	4 505	704
Výmera uloženej sankcie	výška pokuty	200 -300 E	150-650 E	100 – 800 E	200 – 600 E
	dĺžka trestu zákazu činnosti	0	1 – 24 mesiacov	4 – 42 mesiacov	6 – 24 mesiacov

Vyššie uvedené údaje boli poskytnuté krajskými dopravnými inšpektorátmi a okresnými dopravnými inšpektorátmi, a to v súvislosti so spáchanými priestupkami proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. a), písm. d), písm. e), písm. f) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch") za obdobie roku 2020.

Priestupky podľa § 22 ods. 1 písm. a) zákona o priestupkoch, ktoré sú evidované priestupkovým orgánom, sa týkajú cyklistov, pretože vodiči motorových vozidiel, ktorí sa odmietnu podrobiť kontrolnej dychovej skúške, alebo odberu biologického materiálu, sú postihovaní podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona.

Za priestupok podľa § 22 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch sú postihovaní tí vodiči, ktorí vedú motorové vozidlo v stave vylučujúcom spôsobilosť na takúto činnosť pri zistenej hraničnej hodnote alkoholu (na rozhraní hodnoty 0,48 mg/l etanolu vo vydychovanom vzduchu).

Najviac využívaným je ustanovenie § 22 ods. 1 písm. e) zákona o priestupkoch, podľa ktorého sú vodiči postihovaní za jazdu pod vplyvom alkoholu, ktorého hodnota nedosiahne 0,48 mg/l etanolu vo vydychovanom vzduchu a vo vzťahu k cyklistom do 0,24 mg/l etanolu vo vydychovanom vzduchu.

Odhaľovanie priestupkov podľa § 22 ods. 1 písm. f) zákona o priestupkoch je zamerané na požitie inej návykovej látky ako alkoholu a podobne ako v trestnom konaní, je výrazne sťažené kvôli nedostupnosti certifikovaných meračov na zistenie prítomnosti iných návykových látok v organizme. Problémom je tiež absencia ustálenia presných hraníc zisteného množstva inej návykovej látky v organizme, ktorá by odlíšila priestupcu od páchateľa trestnej činnosti.

VI. časť – komplexné zhodnotenie

Vyhodnotenie stavu trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona a stavu konania posudzovaného ako recidíva z hľadiska ich štatistického trendu pri počte spáchaných trestných činov za obdobie od 2010 až 2020, vyhodnotenie príčin tohto stavu a vyhodnotenie prípadných regionálnych rozdielov v rámci pôsobnosti krajských prokuratúr.

Z predložených štatistických údajov za obdobie 10 rokov (od 2010 do 2020) je zrejmé, že výrazný rast uvedenej trestnej činnosti bol zaznamenaný od roku 2012 (v roku 2010 bolo trestné stíhanie vedené proti 964 osobám, v roku 2011 proti 1 146 osobám a v roku 2012 proti 6 153 osobám).

Takýto trend bol zaznamenaný na úrovni všetkých krajských prokuratúr a je zrejmé, že zásadný vplyv na nárast nápadu trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona mala v roku 2011 zmena právnej úpravy, a to novela Trestného zákona, vykonaná zákonom č. 313/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Citovanou novelizáciou Trestného zákona sa od jej účinnosti (od 1.11.2011) podstatne zmenila predovšetkým objektívna stránka uvedeného trestného činu, čím sa rozšírila trestnosť za vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu, resp. pod vplyvom inej návykovej, omamnej, či psychotropnej látky v stave vylučujúcom spôsobilosť. K zmene pôvodnej právnej úpravy prišlo nasledovne:

Pôvodné znenie ustanovenia § 289 Trestného zákona, účinné do 31.10.2011 postihovalo konanie páchateľa, ktorý:

Podľa odseku 1 citovaného paragrafu, vykonával v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku,

a) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený,
b) hoci bol za obdobný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý, alebo
c) spôsobil čo aj z nedbanlivosti inému ublíženie na zdraví alebo väčšiu škodu na cudzom majetku.

Podľa odseku 2 citovaného paragrafu sa tohto trestného činu páchateľ dopustil, ak vykonával v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, konanie, pri ktorom mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku pri výkone zamestnania alebo inej činnosti, pri ktorých bol vplyv návykovej látky obzvlášť nebezpečný, najmä ak viedol prostriedok hromadnej prepravy.

Právna úprava, účinná od 1.11.2011 postihuje páchateľa, ak podľa odseku 1 § 289 Trestného zákona, vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku.

Podľa odseku 2 citovaného paragrafu, rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto sa pri výkone zamestnania alebo inej činnosti uvedenej v odseku 1 odmietne podrobiť vyšetreniu na zistenie návykovej látky, ktoré sa vykonáva dychovou skúškou alebo orientačným testovacím prístrojom, alebo sa odmietne podrobiť lekárskemu vyšetreniu odberom a vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu, či nie je ovplyvnený návykovou látkou, hoci by to pri vyšetrení nebolo spojené s nebezpečenstvom pre jeho zdravie.

Podľa odseku 3 citovaného paragrafu, kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku,

a) hoci bol za taký čin alebo za čin uvedený v odseku 2 v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin alebo za čin uvedený v odseku 2 prepustený,
b) hoci bol za obdobný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky alebo za čin uvedený v odseku 2 v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý, alebo
c) spôsobil čo aj z nedbanlivosti inému ublíženie na zdraví alebo väčšiu škodu na cudzom majetku.

Podľa odseku 4 citovaného paragrafu sa páchateľ potrestá, ak vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, konanie, pri ktorom by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku pri výkone zamestnania alebo inej činnosti, pri ktorých je vplyv návykovej látky obzvlášť nebezpečný, najmä ak vedie prostriedok hromadnej prepravy.

Z uvedenej právnej úpravy je zrejmé, že došlo k zásadnému rozšíreniu podmienok trestnej zodpovednosti pri trestnom čine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona, čo sa následne výrazne prejavilo vo zvýšenom nápade tohto trestného činu v obvode pôsobnosti všetkých krajských prokuratúr.

V roku 2013 bolo trestné stíhanie vedené proti 6 070 osobám, a následne, až po rok 2020 bol zaznamenaný postupný mierny pokles danej trestnej činnosti (v roku 2020 to bolo 4 604 stíhaných osôb) – ako vyplýva z grafického znázornenia, ktoré tvorí prílohu zhodnotenia.

Pri recidíve je stav v podstate stabilizovaný, príčiny neklesajúceho opakovania tejto trestnej činnosti nie sú známe. Možno sa len domnievať, že existuje určitá skupina osôb, ktoré sú závislé od alkoholu do takej miery, že ani hrozba trestného stíhania a následný trest ich neodradí od vedenia motorového vozidla po požití alkoholu, príp. inej návykovej látky.

V súvislosti s trestným činom usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona nie je hodnotenie vývoja trendu v podstate možné, a to vzhľadom na nízky výskyt týchto trestných činov, ktoré sa v obvode každej krajskej prokuratúry ani nevyskytol.

Na zistenie a objasnenie trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona, vrátane zistenia jeho páchateľa má vplyv najmä to, že ide o latentnú trestnú činnosť, ktorá je odhaľovaná najčastejšie pri dopravných cielených kontrolách, výnimočne na základe oznámenia iných osôb.

Z podkladov krajských prokuratúr vyplýva, že za obdobie od roku 2010 do roku 2019 neboli zaznamenané osobitné, či špecifické okolnosti a podmienky, ktoré by pozitívne, alebo negatívne ovplyvňovali nápad trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona podľa regiónov, resp. ich obyvateľov.

Iná situácia bola v roku 2020, a to v dôsledku prijatia protipandemických opatrení, súvisiacich s ochorením COVID 19. Všetky krajské prokuratúry zaznamenali nárast tejto trestnej činnosti v období mesiacov máj až september (v priemere cca 20 vecí v obvode pôsobnosti každej krajskej prokuratúry v každom z týchto mesiacov oproti mesiacom január až apríl a október až december). Nárast bol zaznamenaný práve v období mesiacov uvoľnenia pohyb obmedzujúcich opatrení. Naopak, poklesom sa táto trestná činnosť prejavila v čase, keď platili opatrenia vlády, obmedzujúce mobilitu ľudí, v dôsledku ktorých sa znížila frekvencia pohybu ľudí v exteriéri, a to samozrejme aj používaním motorových vozidiel. V tomto období sa problematika, spojená s požívaním alkoholu prejavila skôr na inej trestnej činnosti, ako je napríklad domáce násilie, keďže kumulácia ľudí v domácom prostredí nahradila voľnosť pohybu v exteriéri.

Zhodnotenie úrovne ukladaných sankcií súdom a správnym orgánom, či ich možno považovať za dostačujúce pre dosiahnutie účelu nápravy páchateľov a prevencie, vyhodnotenie disproporcií medzi sankciami ukladanými v trestnom konaní a v správnom konaní

Z predložených podkladov krajských prokuratúr a zo štatistických údajov predložených krajskými prokuratúrami je zrejmé, že za obdobie roku 2020 neboli zistené zásadné rozdiely medzi trestami ukladanými súdmi v trestnom konaní a správnymi orgánmi v správnom konaní. Krajská prokuratúra Žilina pre účely zhodnotenia porovnala na siedmich okresných prokuratúrach, konkrétne priestupkové a trestné spisy pri porovnateľných skutkoch, a na všetkých zistila prísnejšie sankcie vo výškach peňažných trestov ako uložených pokút a dlhšie lehoty trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu, ukladaných súdom ako správnym orgánom. Tento trend potvrdili aj ostatné krajské prokuratúry s tým, že pokiaľ sa vyskytli opačné situácie, tak len ojedinele, v konkrétnych veciach, ktoré však nie je možné paušalizovať.

Vzhľadom k uvedenému je možné konštatovať, že tresty ukladané súdmi v trestnom konaní za preskúmavanú trestnú činnosť boli prísnejšie oproti sankciám, ktoré boli ukladané

za vecne zodpovedajúce priestupky správnymi orgánmi. Nepotvrdil sa teda názor, rozšírený v laickej aj odbornej verejnosti o „prísnejšom" postihu páchateľov priestupkov. Domnievame sa, že tento názor pramení z obdobia roku 2012 – 2013, kedy sa dovtedy postihované konanie za odmietnutie podrobiť sa kontrolnej dychovej skúške, alebo odberu biologického materiálu sankciami v správnom konaní prekvalifikovalo na prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona, pričom trestnoprávna rovina z hľadiska ukladania trestov bola v začiatkoch tejto „novej" právnej úpravy miernejšia. Postupne sa však zvyšoval trend sprísňovania sankcií, až prišlo k jej „vyrovnaniu" a následnému „prísnejšiemu trestaniu" zo strany súdov, ktorý v prevažnej miere zodpovedá návrhovým opatreniam prokurátorov. Priemerná pokuta, ukladaná v priestupkovom konaní predstavuje 350 – 600 € a zákaz činnosti viesť motorové vozidlá v trvaní 15 mesiacov. V trestnom konaní je ukladaný priemerný peňažný trest vo výške 900 € a zákaz činnosti v dĺžke 20 – 30 mesiacov.

Návrh opatrení a námetov na skvalitnenie rozhodovacej činnosti príslušných orgánov, iné poznatky súvisiace s predmetnou trestnou činnosťou, vedúce najmä k možnosti zníženia jej páchania

Pri uvedenej trestnej činnosti je potrebné poukázať na to, že latentnosť posudzovanej kriminality má zrejme za následok skreslovanie reálneho počtu týchto protiprávnych konaní, ktorých je nepochybne viac ako sa prejavuje v štatistických ukazovateľoch, ktoré obsahujú len odhalenú kriminalitu. Vodičov zrejme neodrádzajú ani hroziace tresty, ktorých ukladanie sa každým rokom sprísňuje, a to ako z hľadiska dĺžky trestov zákazu činnosti viesť motorové vozidlá, tak aj z hľadiska výšky pokút a peňažných trestov a predlžujúcej sa doby trvania pri podmienečných trestoch odňatia slobody. Dôkazom je aj nasledovný štatistický prehľad, z ktorého je zrejmý v podstate vyrovnaný trend, pretože či už nárast, tak i pokles uvedenej trestnej činnosti je len mierny.

Štatistický nápad trestných vecí pre trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona za každý kalendárny rok od roku 2016 do roku 2020 je pre porovnanie uvedený v nasledujúcej tabuľke:

2016 - 2020	KP BA	KP BB	KP TN	KP NR	KP ZA	KP TT	KP PO	KP KE
2016	800	581	425	477	618	487	629	701
2017	642	568	503	429	578	449	576	565
2018	759	517	506	452	723	487	541	621
2019	686	600	561	425	712	484	607	679
2020	659	595	484	401	671	402	666	645
Celkovo	3456	2861	2479	2184	3302	2309	3019	3 211

Štatistický nápad trestných vecí pre trestný čin usmrtenia podľa § 149 odsek 4, 5 Trestného zákona za každý kalendárny rok od roku 2016 do roku 2020 je pre porovnanie uvedený v nasledovnej tabuľke:

2016 - 2020	KP BA	KP BB	KP TN	KP NR	KP ZA	KP TT	KP PO	KP KE
2016	0	1	0	0	3	1	2	2
2017	0	0	0	0	3	2	0	1
2018	0	1	1	0	1	1	0	0
2019	0	1	0	1	2	0	1	5
2020	0	2	2	1	5	0	2	1
Celkovo	0	5	3	2	14	4	5	9

V nadväznosti na poznatky z predmetného vyhodnotenia je potrebné uviesť, že nepochybne jedným z najúčinnejších prostriedkov na zníženie tejto trestnej činnosti by bolo častejšie ukladanie trestu prepadnutia veci – motorového vozidla, ktorého výraznejšej aplikácii však bráni legislatívna úprava, týkajúca sa podmienok ukladania trestov. Pri ustanovení § 289 ods. 1 a ods. 2 Trestného zákona sa tento trest javí neadekvátny, keďže ide len o prečin, nemajúci za následok reálnu ujmu na zdraví, živote, príp. cudzom majetku. Zrejmý nepomer k závažnosti týchto prečinov (vylučujúci možnosť uloženia tohto trestu podľa § 60 ods. 6 písm. b) Trestného zákona) je predstavovaný najmä hodnotou súčasných motorových vozidiel, ako aj tým, že veľká časť vodičov sa trestných činov na úseku dopravy dopustí jazdou na motorových vozidlách, patriacich ich zamestnávateľovi, v prípade podnikateľov firme, resp. je vozidlo v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. V takých prípadoch je inštitút trestu prepadnutia veci ťažko aplikovateľný.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať tiež na ustanovenie § 34 ods. 3 Trestného zákona, podľa ktorého trest má postihovať iba páchateľa tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby, a keďže v dnešnej dobe je v mnohých prípadoch motorové vozidlo nevyhnutým prostriedkom na zabezpečenie obživy rodiny a zabezpečenie finančných príjmov, zrejme by pri takej trestnej činnosti, akou je daný prečin v nižších odsekoch bolo ukladanie trestov, spojených s odňatím motorových vozidiel, v rozpore s uvedenou zásadou ukladania trestov. Preto k aplikácii uloženia trestu prepadnutia veci aj pri prečine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona, prichádza až pri recidíve, alebo pri spôsobení veľmi závažných následkov na živote a zdraví ľudí.

Napriek týmto skutočnostiam, neumožňujúcim prokurátorom navrhovať tento trest vo výrazne zvýšenej miere, je trend návrhových opatrení prokurátorov na ukladanie tohto trestu stúpajúci a primerane tomu sú tieto tresty následne ukladané zo strany súdov, ako vyplýva aj z nasledujúcej tabuľky, obsahujúcej prehľad ukladania trestu prepadnutia veci – motorového vozidla v období rokov 2016 – 2020 pri trestnom čine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona (pri trestnom čine usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona uložený nebol:

2016 - 2020	KP BA	KP BB	KP TN	KP NR	KP ZA	KP TT	KP PO	KP KE
2016	1	0	1	0	0	0	0	0
2017	0	0	1	0	0	0	0	0
2018	0	0	1	2	0	0	0	0
2019	9	2	7	1	8	0	2	1
2020	14	3	26	0	27	0	13	7
Celkovo	24	5	36	3	35	0	15	8

Preto jedným z návrhov, ktoré by mohli viesť k zníženiu tejto trestnej činnosti je zachovanie zvyšujúceho sa trendu ukladania trestu prepadnutia veci – motorového vozidla, a tento navrhovať vždy, keď budú splnené podmienky zásad ukladania trestov, a to aj v prípade, ak páchateľ síce nie je výlučný vlastník, ale je jedným z vlastníkov tohto motorového vozidla. Z uvedeného tabuľkového prehľadu ukladania trestov prepadnutia veci v pôsobnosti jednotlivých krajských prokuratúr vyplýva rôznorodosť aplikácie ustanovenia § 60 Trestného zákona – výraznejšie sa k takémuto postihu pristúpilo v pôsobnosti Krajských prokuratúr Trenčín, Žilina, Prešov a Bratislava. Z vyjadrení ostatných krajských prokuratúr je zrejmé, že prokuratúry s nižším počtom návrhov odrádzali od využitia ustanovenia § 60 Trestného zákona podmienky samotného ustanovenia § 60 Trestného zákona (vlastníctvo motorového vozidla páchateľom a proporcionalita medzi hodnotou vozidla a daným prečinom), ako aj zásada ukladania trestov, upravená v ustanovení § 34 ods. 3 Trestného zákona o dopade trestu na blízke osoby páchateľa. Súčasne je ale zrejmé, že aj tieto prokuratúry už v súčasnosti považujú ukladanie trestu prepadnutia veci – motorového vozidla za jeden z najpravdepodobnejších účinných prostriedkov prevencie danej trestnej činnosti a majú tendencie zvyšovať návrhové oprávnenia aj týmto spôsobom.

Ďalším prostriedkom, vhodným na dosiahnutie zníženia počtu spáchaných trestných činov na úseku hodnotiacej kriminality by mohlo byť ukladanie trestu povinnej práce podľa § 54 Trestného zákona, ktorý už svojou podstatou máva prevýchovný charakter. Tento trest je síce podmienený súhlasom páchateľa, ale bez tohto súhlasu jeho uloženie nemá zmysel, pretože jeho prípadné ukladanie páchateľovi, ktorý nejaví záujem o prácu, by sa minulo účelu, ktorý sa uložením tohto trestu má dosiahnuť. Na druhej strane, obvinení, po poučení o potrebe súhlasu k výkonu takéhoto trestu, požadovaný súhlas dávajú najmä v prípade, ak nedisponujú dostatkom finančných prostriedkov, pretože výkon takéhoto trestu je pre nich prijateľnejšia alternatíva trestu peňažného (s náhradným trestom odňatia slobody), príp. podmienečného trestu odňatia slobody. Páchatelia, ktorí sú finančne zabezpečení, samozrejme volia skôr možnosť uloženia peňažného trestu, ako trestu povinnej práce, ktorej výkon považujú za „dehonestujúci" ich osobu.

Trend návrhových opatrení prokurátorov na ukladanie tohto trestu je relatívne stabilný a primerane tomu sú aj ukladané zo strany súdov, ako vyplýva z nasledujúcej tabuľky, obsahujúcej prehľad ukladania trestu povinnej práce podľa § 54 Trestného zákona v období rokov 2016 – 2020 pri trestnom čine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona (pri trestnom čine usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona uložený nebol):

2016 - 2020	KP BA	KP BB	KP TN	KP NR	KP ZA	KP TT	KP PO	KP KE
2016	12	0	9	18	15	10	7	1
2017	10	10	7	11	7	7	6	2
2018	10	6	5	6	10	5	6	0
2019	7	18	14	4	7	15	5	0
2020	9	17	5	9	8	7	9	1
Celkovo	48	51	40	48	47	44	33	5

Za efektívny prostriedok na zníženie týchto trestných činov považujeme tiež pokračovanie v trende ukladania trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá pri každom konaní, kvalifikovanom podľa ustanovenia § 289 Trestného zákona, pretože prax potvrdzuje, že tento trest patrí medzi najúčinnejšie prostriedky aj z hľadiska generálnej prevencie. V tejto súvislosti ale bude tiež potrebné dôslednejšie vyhodnocovať podmienky pre podmienečné upustenie od výkonu zvyšku tohto trestu a neakceptovať ako dostatočné len samotné uplynutie polovice výkonu trestu, ale venovať pozornosť každému protiprávnemu konaniu, ktorého sa takýto páchateľ dopustí v nadväznosti na požitie alkoholu, alebo inej návykovej látky.

Účinným prostriedkom by mohlo byť tiež sprísnenie návrhových opatrení trestov zo strany prokurátorov a v prípade ich neuloženia súdom, podávanie opravných prostriedkov vo zvýšenej miere za účelom dosiahnutia prísnejšieho ukladania trestov. Trestné sadzby, upravujúce postihy za tieto trestné činy sú síce postačujúce, ale bude na mieste viac využívať aj rozpätie nad dolnou hranicou, či dolnou polovicou príslušnej trestnej sadzby (samozrejme za zohľadnenia zásad ukladania trestov).

Potrebné sa javí tiež dosiahnuť to, aby prokurátori pri návrhoch na uloženie podmienečných trestov odňatia slobody za túto trestnú činnosť častejšie žiadali súdy o ukladanie obmedzení a povinností v súlade s ustanovením § 51 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. d), písm. i), písm. j) Trestného zákona. Osobitne účinné by mohlo byť ukladanie obmedzení v podobe povinnosti zúčastniť sa v skúšobnej dobe na psychologickom poradenstve, zameranom na užívanie alkoholu a iných omamných látok – ide o podobné opatrenie, ako pri priestupkoch, kedy je u vodiča, ktorý vedie vozidlo po požití alkoholu, alebo inej návykovej látky, alebo sa odmietne podrobiť vyšetreniu na zistenie požitia alkoholu oprávnený orgán PZ rozhodnúť o preskúmaní zdravotnej spôsobilosti u psychiatra a následne o povinnosti podrobiť sa odbornému poradenstvu u psychológa (§ 91 ods. 4 zákona NR SR č. 8/2009 Z. z v znení neskorších predpisov).

Okrem vyššie uvedených represívnych opatrení považujeme za dôležitú aj preventívnu činnosť, ktorá by mohla spočívať vo vykonávaní pravidelných odborných prednášok organizovaných v spolupráci orgánov Policajného zboru a prokuratúry, s prezentovaním už zaznamenaných závažných následkov vedenia vozidla pod vplyvom alkoholu, príp. iných drog, a to najmä u mladistvých a začínajúcich vodičov, prípadne aj na druhom stupni základných škôl.

Dôležité môže byť tiež podporovanie orgánov Policajného zboru pri častejšom vykonávaní preventívnych dopravných kontrol, zameraných na zistenie prítomnosti alkoholu a iných omamných látok u vodičov motorových vozidiel, ktorá by mala aj prostredníctvom médií následne zverejňovať výsledky týchto kontrol a dostať tým do povedomia ľudí informácie o zvyšovaní pravdepodobnosti odhalenia páchateľov týchto trestných činov.

V tejto súvislosti bude potrebné zabezpečiť prostredníctvom orgánov prokuratúry v rámci preventívno-výchovných opatrení informovanie verejnosti o konkrétnych súdnych rozhodnutiach poukazujúcich na následky nezodpovedného konania a o sankciách hroziacich v prípade odhalenia páchateľov, ako aj medializáciu rozhodnutí správnych orgánov v uvedenom smere zo strany polície.

O p a t r e n i a :

1. Predložiť Zhodnotenie na pracovnú poradu generálneho prokurátora SR.

   Termín: do 29.10.2021
   Zodpovedný: I. námestník generálneho prokurátora SR

2. Zaslať Zhodnotenie všetkým krajským prokuratúram za účelom jeho prerokovania na pracovných poradách s okresnými prokurátormi.

   Termín: **do 25.2.2022**
   Zodpovedný: riaditeľ trestného odboru

3. V rámci prerokovania s okresnými prokurátormi zabezpečia krajské prokuratúry, aby prokurátori pri návrhoch na uloženie podmienečných trestov odňatia slobody za túto trestnú činnosť žiadali súdy o ukladanie obmedzení a povinností v súlade s ustanovením § 51 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. d), písm. i), písm. j) Trestného zákona.

   Termín: 30.4.2022
   Zodpovední: krajskí prokurátori

4. V rámci prerokovania s okresnými prokurátormi zabezpečia krajské prokuratúry, aby boli sprísnené návrhové opatrenia trestov zo strany prokurátorov a v prípade ich neuloženia súdom, boli podávané opravné prostriedkov vo zvýšenej miere za účelom dosiahnutia prísnejšieho ukladania trestov.

   Termín: 30.4.2022
   Zodpovední: krajskí prokurátori

5. Zhodnotenie zaslať ministrovi vnútra Slovenskej republiky

   Termín: do 10.2.2022
   Zodpovedný: I. námestník generálneho prokurátora SR

6. Zabezpečiť stretnutie so zástupcami odboru dopravy Prezídia Policajného zboru za účelom ich oboznámenia sa so Zhodnotením a prijatím opatrení, zameraných na zvýšenie počtu výkonu cielených cestných kontrol, zameraných na jazdu pod vplyvom alkoholu a iných omamných látok, na možnosti zabezpečenia certifikovaných meradiel na zistenie prítomnosti iných omamných látok a na možnosti výkonu preventívnej prednáškovej aktivity vo vzťahu k maloletým a mladistvým osobám.

Termín: 30.6.2022
Zodpovedný: riaditeľ trestného odboru

7. Do Plánu hlavných úloh prokuratúry Slovenskej republiky na rok 2023 zaradiť opätovne úlohu o zhodnotení stavu zákonnosti pri tejto trestnej činnosti, a to za účelom zistenia prínosu predmetného zhodnotenia pre aplikačnú prax.

Termín: 30.12.2022
Zodpovedný: I. námestník generálneho prokurátora SR

Príloha: grafické znázornenie vývojového trendu za roky 2010 – 2020 (k časti VI.)

Spracovala: **JUDr. Ľubica Chlpíková**
prokurátorka

Schválil: **JUDr. Vladimír Javorský, PhD.**
riaditeľ trestného odboru

Graf o ukončenom tr. stíhaní známych osôb, obžalovaných osobách a dohodach o VaT za § 289 Tr.zak.

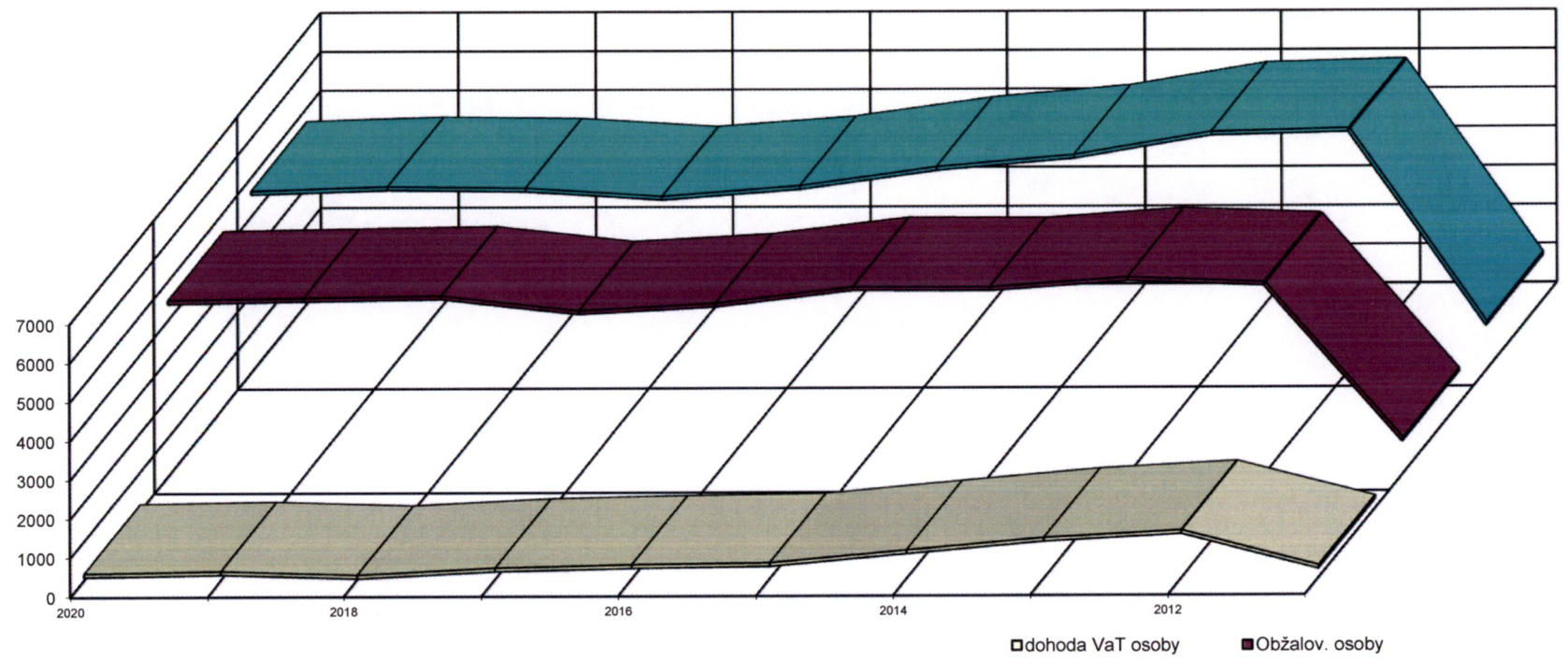

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Odstíh. znám. osob	4604	4710	4665	4449	4711	5185	5489	6070	6153	1146	964
Obžalov. osoby	4462	4521	4570	4177	4367	4781	4765	5010	4884	839	574
dohoda VaT osoby	118	167	66	239	315	361	680	987	1177	267	341